

פתיחה לפרק "מקום שנהגו"

"שמע בני מוסר אביך ואל תשש תורת אִמֶּךָ".

(משלי א. ה)

ביחס לתוקפו המחייב של המנהג, מנהג הנהוג בישראל, מה בעצם תוקפו? מה הוא המקור ממנו שואב המנהג את כוחו, ועד כמה הוא מחייב את המחזיקים בו? ועוד: האם החיוב לשמור את המנהג המקובל אין בו שינוי לעולם, או שמא יכול הוא להשתנות? היכול אדם לוותר על מנהג מקומו או מנהג אבותיו? וביתר יחוד השאלה בדבר אדם העובר ממקום למקום ונתקל בשינויי המנהגים ביניהם. האם חייב הוא להמשיך לנהוג כמנהג מקומו גם כאשר הוא עובר למקום אחר? ומנהג המקום שהוא מגיע אליו — האם הוא חובה או רשות? בירור השאלות הללו, ודיון בדוגמאות מרובות של חלופי מנהגים במקומות שונים, הוא ענינו של פרק זה.

בהמשך לנאמר בפרקים הקודמים בענין ביעור החמץ בערב פסח, זנים במצוה נוספת הקשורה בערב פסח — האיסור לעשות כל מלאכה בערב הפסח, כדי לתת זמן מספיק להתכונן לכל הנדרש לחג, בביעור החמץ ואפיית המצה, ובעיקר בהכנות לקראת הקרבת קרבן הפסח. אולם איסור זה לא נקבע על ידי חכמים כאיסור גמור, והוא תלוי במנהגי המקומות השונים. היו מקומות שנהגו איסור בעשיית מלאכה כל היום כולו, והיו מקומות שנהגו באיסור זה רק מחצות היום ואילך.

הבעיה המרכזית של פרק זה אינה אך בבירור ההלכה המיוחדת של איסור המלאכה בערב הפסח, אלא להגיע לקביעת כללים יסודיים

